

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Da otte dage var gået, og han skulle omskæres, fik han navnet Jesus, som han var blevet kaldt af englen, før han blev undfanget i moders liv. Lukasevangeliet 2,21

-

På denne dag, for 81 år siden, trådte den danske præst og modstandsmand Kaj Munk frem i sin kirke og holdt en usædvanlig prædiken. En prædiken, der skulle blive hans sidste. Baggrunden for prædikenen var, foruden evangeliet, at fællesskabet vaklede, fordi mennesker ikke længere ville det samme. Personligt vidste Kaj Munk, at jorden brændte under ham, fordi han havde talt besættelsesmagten imod. I hvert fald indledte han sin prædiken med en kort bøn, hvor han sagde: *Tak, (Gud), at du ogsaa paa denne Nytaarsdag 1944 har kaldt os herhen. Der er nok, der lyver i Verden.* Som mange vil vide, blev Kaj Munk kun tre dage senere hentet af Gestapo. De kørte ham øst på, til Silkeborg, hvor han blev skudt og dræbt og efterladt i en vejgrøft. Op til sin død stod Kaj Munk i en forfærdelig situation.

Den nytårsdag stillede han sig ikke op på prædikestolen, som han plejede at gøre. Han stillede sig i stedet på kirkegulvet ved siden af juletræet, og i stedet for sin sorte præstekjole, var han iført en mørk overfrakke og et højrødt tørklæde. Kaj Munk ville ikke gå på prædikestolen, når hans sognebørn gik i tyskernes tjeneste. Når de *stillede sig til rådighed for uretten*, som han kaldte det. *Landsforræderisk Færd.*

Kaj Munk stod dog ikke på kirkegulvet for at udskamme nogen, som vi ville kalde det i dag. Man skal aldrig udskamme nogen, og slet ikke fra en prædikestol. Fra prædikestolen skal mennesket altid tales op. Det var indlysende for Kaj Munk, at der altid skulle tales opbyggeligt, både fra kirkegulv og prædikestol, ikke mindst i de svære tider. Så han kom med en appel til menigheden om, at de måtte gå ud i det nye år – og gøre det gode. *Jeg staar ikke her for at prædike Had mod nogen. Det er mig plat umuligt. Ikke engang Adolf Hitler hader jeg*, som han fik sagt.

Kaj Munk var optaget af, at hvert enkelt menneske måtte gøre det gode, og det, som i sidste ende var det rigtige. Det sande, og det som tjente det fælles, mere end det tjente den enkelte. *Kristenpligten*, som han kaldte alt dette under ét. Den forpligtelse mod et fællesskab, som også disciplene var drevet af. Den pligt, der førte til, at disciplene hellere gik i døden, end lod sig overbevise om noget, der gik imod deres samvittighed.

Kaj Munk var i den forstand kompromisløs. Han vidste godt, hvad det ville føre til at stå i sit hverdagstøj og tale besættelsesmagten imod. Men han troede på en fælles sag, som var meget højere end ham selv. Han så et fællesskab, der krævede mere end blot et medlemskab. Det kristne fællesskab kaldte nemlig på en pligt, der rakte ud over det rimelige, og i virkeligheden ud over det enkelte menneske.

For sådan er det indimellem med det fælles. Et fællesskab vil altid koste noget af den personlige frihed. Sådan var det for disciplene, sådan var det for Kaj Munk og sådan vil det nok altid være. Det frieste menneske er det, som er bundet til det som er sandt.

I 2025 ser meget anderledes ud. Gudskelov. Der er ikke en besættelsesmagt i vores land. Vi kan leve frit, og det gør vi heldigvis også. Men det forpligtende fællesskab er truet. Og derfor skal det tales gevaldigt op, både fra kirkegulv og fra prædikestol.

Vores regent, Kong Frederik X, sagde det allerede for et år siden med sit kongeord: *Forbundne, forpligtet for kongeriget Danmark*. Jeg skal ikke gå nærmere ind i de forskellige grammatiske diskussioner om participiumsformer, *forbundet forpligtet/ forbundne forpligtede*. Jeg vil blot bemærke, at kongen har fingeren på tidens puls med sine ord. At være forbundet i et fællesskab, der samtidig er forpligtende. Det er vel vores stærkeste våben? Og hvad er egentlig alternativet – alle mod alle?

Når vi står overfor et år, der på flere måder kan blive herrens. Altså et Herrens år, forstået som i et herligt og det man engang ville kalde et *Herre-godt* år. Eller omvendt et *herrens år* i den betydning, at man kan se *herrens ud* eller være på *herrens mark*. Når vi står overfor sådan et år, fyldt med usikkerhed, men som dog altid vil være Herrens, vil evnen til at indgå i det forpligtende fællesskab vise sig afgørende.

Kongen flettede også sit kongeord ind i nytårstalen. *Vi er alle forbundne og hver især forpligtet i Kongeriget Danmark.* Forinden havde kongen nævnt frivilligheden, der jo om noget er det forpligtende fællesskabs forudsætning, og som har rødder tilbage til kristenpligtens grundtanke: At man giver noget af sig selv for et fællesskab, uden nødvendigvis at få det samme tilbage. Men man får altid noget andet tilbage. Det er kristendommens urgamle fundament. Hvorfor kom de syge til Jesus? Hvorfor åbnede klostrene de første hospitaler og børnehjem? Hvorfor er der så mange organisationer i verden, der med udgangspunkt i kristendommen forsøger at hjælpe og lindre og komme mennesker til undsætning?

Havde det ikke været for frivillighed, og for en god portion guds frygt selvfølgelig, havde der næppe stået 2.340 kirker i dette land. Uden frivilligheden, intet liv. Kirken er et forpligtende fællesskab, der er opstået som en fysisk manifestation af kristendommens tanker. Her er der noget, der kalder på os. *Det, der er større end os*, for nu at citere kongen; eller slet og ret Gud. Gud, der går ind i verden til fællesskab med menneskene.

Det er det, vi hører i dagens ultrakorte evangelietekst, der er den korteste evangelielæsning i hele kirkeåret. Det er måske ikke helt tilfældigt valgt til sådan en blæsende onsdag eftermiddag, hvor de fleste mennesker er kommet i seng som minimum lidt efter midnat.

I evangelieteksten lyder budskabet kort og fyndigt: Jesus bliver omskåret og får det navn, han hele tiden har haft. Jesus, der betyder: Gud frelser. Denne Jesus er trådt ind i verden til fællesskab med os. Et fællesskab, som vi døbes til, hvor Gud gør os til sine børn. Og dermed loves vi et evigt fællesskab. Men det er sjældent det evige, der volder mennesket vanskeligheder. Synden er endnu i verden, den får vi ikke sådan bugt med. Men så er det lykkeligt, at vi i syndernes fællesskab kan håbe på det evige.

Meget lader dog til, at de forpligtende fællesskaber er under pres. Hvad det skyldes er svært at sige, men mon ikke årtier med hyper-individualisering, spiller en rolle. Min generation er blevet opdraget som projektmennesker. Vi har lært at elske proces og afvikling, og der findes ikke den jobbeskrivelse der ikke omfatter det med proces. Vi tiltrækkes af processen i projektet, og knap så meget af alt det andet.

Derfor kan sådan et forpligtende fællesskab godt virke lidt udfordrende – for hvad får jeg egentlig ud af det? Hvor kedeligt er det ikke at skulle stå i bordtennisklubben og høre på de gamle klubmestres anekdoter? Eller at lave kaffe og føre regnskab for en lokalforening? Det forpligtende fællesskab *har* haft udfordringer, og vores område kan næppe sige sig fri.

Hvorfor skal børnene mødes til hyggebold, når de kan spille elite-bold? Men så er det måske, at Kaj Munks tanker bobler op til overfladen. Tankerne om kristenpligten. Måske er man ikke kun sat her på jorden som individ. Eller for sin egen behagelige skyld alene. Måske kan der ligge en mening i at tjene andre. Noget af dette kan være ukendt territorium for projektmennesket. For pludselig er der alle mulige strukturer og hierarkier, man ikke lige kender til, og som virker nyttesløse. Men det er i virkeligheden dannelsesprocesser, man konfronteres med. Alt det, der opstår, når man engagerer sig. Der er måske folk som kræver af en, at man væbner sig med tålmodighed. At man indtager en rolle, lytter, venter, bliver på sin plads og holder fast i den teltpæl, man har fået tildelt, så hele skidtet ikke styrter sammen.

Alt dette er så værdifuldt, men intet af det kommer af sig selv. 2025 er dog kommet af sig selv, noget nyt venter, og vi er mange der er spændte. Sikkert er det dog, at de mange fællesskaber ligger og venter derude. De ligefrem kalder på os, kræver os og venter noget af os.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Far, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver en sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen